

Eurobarometer Standaard 80

**DE PUBLIEKE OPINIE IN DE EUROPESE UNIE
Najaar 2013**

NATIONAAL RAPPORT

NEDERLAND

Opiniepeiling besteld en gecoördineerd door de Europese Commissie,
Directoraat-generaal Communicatie.

Dit rapport werd opgesteld voor de Vertegenwoordiging van de Europese Commissie in Nederland.

Dit document vertegenwoordigt niet het standpunt van de Europese Commissie.
De interpretaties en opinies in dit document verbinden alleen de auteurs.

Eurobarometer Standaard 80 / Najaar 2013 – TNS Opinion & Social

Inhoud

Inleiding	1
1 Nederland en Europa in 2013	2
1 Nederland en de Europese Unie	3
1.1 Houding ten opzichte van Nederland	3
1.2 Houding ten opzichte van de Europese Unie	4
1.3 De toekomst van Europa	5
2 Europa en de crisis	7
2.1 Strijd tegen de crisis	7
2.2 Maatregelen in Europa	7
3 De burger in Europa	9
3.1 Europees burgerschap	9
3.2 Voordelen van de Europese Unie	10
3.3 Europees burgerinitiatief	11
4 Media en Europa	12
4.1 Kennis over Europa	12
4.2 Informatiebronnen over de Europese Unie	13
4.3 Berichtgeving over de Europese Unie	13
5 Conclusie	14

**Dit Nationaal Rapport voor de EU vertegenwoordiging in Nederland is geschreven door:
Josephien de Kraker**

Inleiding

De Eurobarometer is een grootschalig onderzoek dat wordt gehouden onder burgers van de 28 lidstaten van de Europese Unie en bij gelegenheid ook de vijf kandidaat-lidstaten (IJsland, Turkije, de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië, Montenegro en Servië). Tevens wordt het Turkse gedeelte van Cyprus betrokken bij de Eurobarometer. In opdracht van de Europese Commissie en het Europees Parlement wordt dit onderzoek sinds 1973 uitgevoerd. In deze peilingen wordt ingegaan op de houding van Europeanen uit de 28 EU-lidstaten tegenover de ontwikkelingen in de Europese Unie in het algemeen, en op de houding van de bevolking ten aanzien van de ontwikkelingen in het eigen land in het bijzonder.

Dit rapport geeft de bevindingen weer van de Eurobarometer die gehouden is van begin november tot half november 2013. Voor deze meting zijn in totaal 27.829 Europese burgers geïnterviewd. De Nederlandse cijfers zijn gebaseerd op 1.019 interviews. De interviews zijn face to face uitgevoerd.

De technische specificaties van dit onderzoek en de vragenlijst waarop de analyse betrekking heeft zijn als bijlagen opgenomen. De antwoorden van de Nederlandse respondenten zijn vergeleken met het gemiddelde van de 28 lidstaten van de Europese Unie. Als er sprake is van het EU28-gemiddelde wordt het gemiddelde van deze lidstaten bedoeld.

De respondenten komen uit verschillende bevolkings-, beroeps- en leeftijdsgroepen, uit verschillende regio's van Nederland, zowel uit steden als dorpen, hebben uiteenlopende politieke voorkeuren en een gevarieerd opleidingsniveau.

Het totale percentage antwoorden komt soms uit op meer dan 100% omdat bij de betreffende vragen meer antwoorden mogelijk waren. Omdat niet iedereen een antwoord kon of wilde geven komt het totaal soms ook lager uit dan 100%. Soms veroorzaken afrondingen dat een percentage niet precies uitkomt op 100. In andere gevallen tellen de genoemde percentages niet op tot 100 omdat de 'weet niet'-categorie of een andere minder relevante uitkomst niet vermeld is.

1 Nederland en Europa in 2013

Nederland is één van de oprichters van de Europese Unie. Als open economie, waarvan 70% van het BBP afkomstig is uit externe activiteiten, heeft het land veel geprofiteerd van Europese economische integratie. Sinds 1957 heeft de Nederlandse economie aanzienlijk geprofiteerd van de Europese economische integratie.

De Nederlandse houding ten aanzien van het Europees beleid liet zich traditioneel vooral leiden door een pragmatische benadering en het verdedigen van EU-instellingen t.o.v. de grote lidstaten. Het referendum van 2005 betekende echter het keerpunt in de houding van de Nederlanders t.o.v. Europa. Sindsdien getuigen opeenvolgende eurobarometers van een meer kritische houding bij de gemiddelde Nederlander.

Diezelfde tendens zien we ook bij de opeenvolgende kabinetten die sinds 2005 een meer kritisch beleid voeren ten opzichte van de EU. De EU-agenda van het huidige kabinet spitst zich vooral toe op de versterking van het potentieel van de Europese interne markt, die de motor moet zijn van meer concurrentiekracht en groeivermogen voor Nederland¹

¹ Staat van de Unie, 2013 en Troonrede 2013

1 Nederland en de Europese Unie

De gemiddelde Nederlander voelt zich minder verbonden met de Europese Unie dan de gemiddelde Europese burger (NL 35% versus EU-28 46%). Wat betreft de verbondenheid met de eigen stad of dorp (NL 71% versus EU-28 87%) en land (NL 88% versus EU-28 91%) ligt het gemiddelde van de Nederlandse burger dicht bij het gemiddelde van de gemiddelde Europese burger. De verbondenheid neemt duidelijk af zowel onder de Nederlanders als onder de gemiddelde Europeaan als het over de Europese Unie gaat.

Om in kaart te brengen hoe de Nederlandse bevolking staat tegenover de huidige stand van zaken in Nederland en in de Europese Unie zijn er verschillende vragen aan de respondenten voorgelegd. Zo wordt er gevraagd naar de belangrijkste zaken die in Nederland spelen en hoe het gaat met Nederland naar de mening van de burgers. Ook wordt er gevraagd naar het beeld dat de Europese Unie oproept. Tot slot gaan we in op het toekomstbeeld van Europa met betrekking tot de aankomende twaalf maanden en de doelstellingen voor 2020.

1.1 Houding ten opzichte van Nederland

De Nederlandse bevolking is positiever over de huidige economische situatie dan de gemiddelde Europeaan is over de economische situatie in het land waar men woont (40% versus 31%). Zodra er wordt gevraagd naar de huidige economische situatie van Europa zijn de Nederlanders een stuk sceptischer, maar ze zijn nog wel positiever dan de gemiddelde Europeaan. Eén derde van de Nederlanders geeft aan dat het zeer of tamelijk goed gaat met de Europese economie, dit ligt hoger dan het EU-28 gemiddelde van 28%.

Nederlanders positiever over de huidige situatie maar sceptisch over de toekomst

Het is opvallend dat de Nederlanders niet positiever zijn over hun eigen werksituatie dan de gemiddelde Europeaan, aangezien Nederlanders dit wel zijn over de economie. Iets meer dan de helft van de Nederlanders (56%) is van mening dat zijn huidige werksituatie tamelijk of zeer goed is, dit geldt ook voor 54% van de Europeanen. Over de werkgelegenheid in eigen land zijn Nederlanders net als de Europese burgers sceptisch, slechts 20% is hier in een bepaalde mate tevreden over. Maar wat betreft de tevredenheid over de eigen financiële situatie is de gemiddelde Nederlander veel vaker tevreden dan de gemiddelde Europeaan (81% versus 63%).

Volgens 42% van de Nederlanders zal de Nederlandse economie in de komende twaalf maanden vooruit gaan. De gemiddelde Europeaan is een stuk minder positief over de verwachtingen met betrekking tot de economie van het land waar men woont, slecht 21% verwacht een vooruitgang.

Zoals hierboven te lezen is, zijn Nederlanders vaker tevreden over hun eigen financiën. Voor de komende twaalf maanden denkt 19% dat dit beter wordt. Dit loopt exact in lijn met de verwachtingen van de gemiddelde Europeaan. Wel denkt één derde van de Nederlanders dat de werkgelegenheid in de komende maanden gaat verbeteren, dit is een positievere gedachte dan gemiddeld in Europa (20%). Nederlanders zijn sceptischer dan gemiddeld over de toekomst van hun eigen werksituatie. Slechts 16% denkt dat deze situatie gaat verbeteren in de komende twaalf maanden, dit vergelijkbaar met het gemiddelde van Europa (18%).

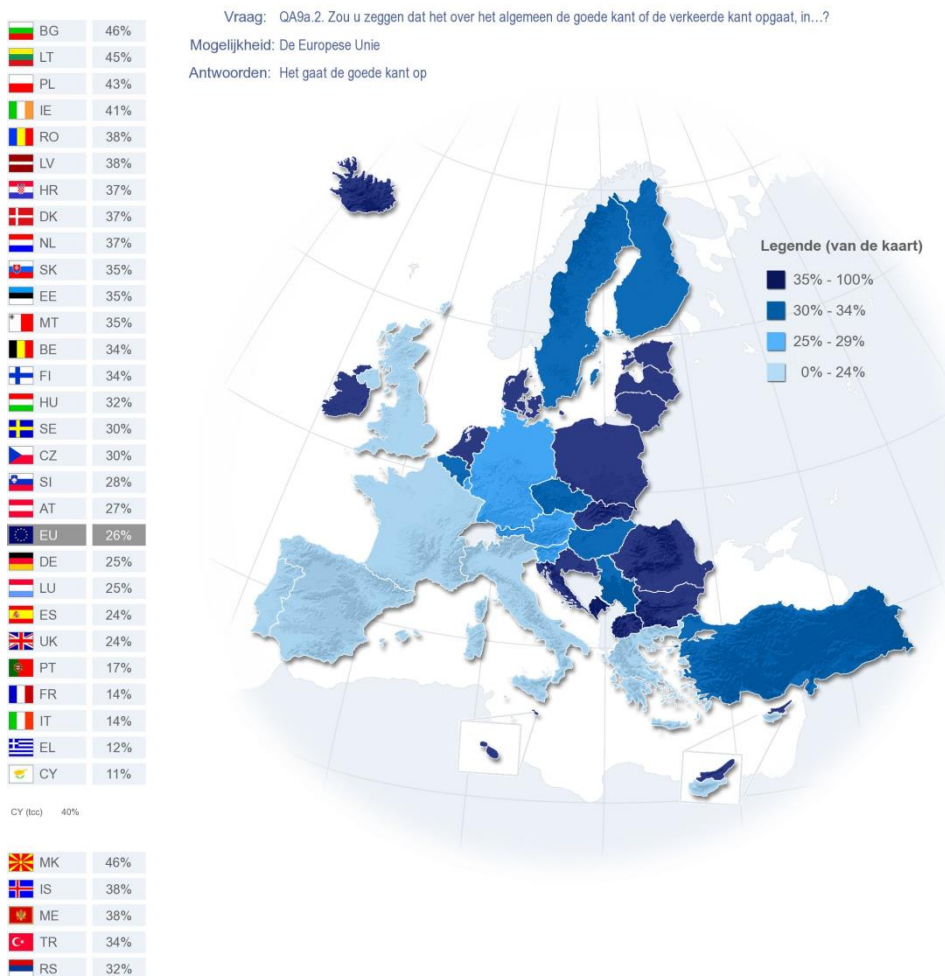
Economische situatie en werkloosheid zijn momenteel de belangrijkste zaken

Nederlanders en Europeanen zijn eensgezind over de twee belangrijkste zaken die er spelen in eigen land. De economische situatie (53%) en de werkloosheid (48%) zijn de belangrijkste zaken die in Nederland spelen. Op de derde plaats staat in Nederland gezondheid en sociale zekerheid (31%). Bij de Europese burgers is dit een minder belangrijk issue.

Iets minder dan de helft (44%) van de Nederlanders is van mening dat het de goede kant uitgaat met Nederland. Dit is niet veel meer dan de 41% die aangeeft dat het de verkeerde kant uitgaat met Nederland. De resultaten zijn vergelijkbaar met vorig jaar.

1.2 Houding ten opzichte van de Europese Unie

Als er wordt gevraagd of het de goede kant uitgaat met de Europese Unie, is de gemiddelde Europese burger minder negatief dan over de richting van hun eigen land. In Nederland is het tegengestelde beeld zichtbaar. Meer dan één derde (37%) denkt dat het de goede kant uitgaat en 45% de verkeerde kant met de Europese Unie. Procentueel gezien zijn de Nederlanders wel positiever over de richting van de Europese Unie dan de gemiddelde Europeaan (NL 37%, EU-28 26%). Hieronder is te zien dat Nederland bij de meest positief gestemde Europese landen hoort.

De Europese Unie roept bij 31% van de Nederlanders een positief beeld op, dit is exact gelijk aan het gemiddelde van de EU-28. Daartegenover geeft 32% aan dat de Europese Unie een negatief beeld oproept, dit ligt net wat hoger dan het EU-28 gemiddelde (28%).

Volgens een meerderheid van de Nederlandse bevolking creëert de Europese Unie niet de omstandigheden die nodig zijn om meer banen te creëren (57%). Dit aantal ligt niet ver van het gemiddelde van de Europese burgers (52%). Daarnaast zijn Nederlanders vaker van mening dat de Europese Unie verantwoordelijk is voor de bezuinigingen in Europa (73% versus 63%). Daarbij komt nog dat een minderheid van de Europese burgers en van de Nederlanders denken dat de Europese Unie 'eerlijker' uit de crisis zal komen (37%). Ook betaalt de financiële sector niet zijn eerlijke deel volgens een meerderheid van de Nederlanders (64%). Europeanen staan hier iets positiever tegenover, maar nog steeds is de helft van EU-28 van mening dat de financiële sector niet zijn eerlijke deel betaalt.

De Nederlandse bevolking is te spreken over hoe de Europese Unie de kwaliteit van leven in Europa verbetert. Ruim de helft (56%) vindt dat de Europese Unie bijdraagt aan een verbetering hiervan. Dit ligt boven het gemiddelde van de Europese burger (43%). De Europese burgers (55%) en het Nederlandse volk (60%) zijn van mening dat de Europese Unie helpt om mondiale bedreigingen en uitdagingen aan te pakken. Qua bescherming scoort de Europese Unie ook positief, 65% van de Nederlanders vindt dat de Europese Unie helpt bij de bescherming van haar burgers.

De EU heeft een duidelijkere boodschap nodig

Een mogelijke verbetering voor de Europese Unie is te vinden in het creëren van een duidelijkere boodschap. Maar liefst 88% van de Nederlanders is van mening dat de Europese Unie een duidelijkere boodschap nodig heeft. Dit gevoel leeft niet enkel in Nederland, maar wordt breed gedragen in Europa. Gemiddeld gezien geeft 81% aan dat de Europese Unie een duidelijkere boodschap nodig heeft. Deze cijfers zijn gelijk aan de resultaten van de meting in maart 2013.

Volgens de Nederlandse bevolking werkt de democratie in Nederland een stuk beter dan in de Europese Unie. Twee derde (67%) van de Nederlanders vindt dat de democratie in Nederland goed werkt, als we het over Europa hebben daalt dit naar 43%.

1.3 De toekomst van Europa

De Nederlanders zijn positiever ingesteld tegenover de economische situatie van de Europese Unie. Dit is zowel het geval in vergelijking met de vorige meting als met de gemiddelde Europeaan. Eén derde van de Nederlanders verwacht een vooruitgang, tegenover 21% gemiddeld onder de Europeanen.

De belangrijkste doelstellingen komen goed overeen met de wensen van de Nederlanders

De belangrijkste doelstelling voor de opbouw van Europa is zowel volgens de Europeanen als de Nederlanders *'het ontwikkelen van de economie en het bevorderen van de groei in de Europese Unie'*. Nederlanders geven deze doelstelling vaker aan, maar liefst 46% noemt deze als de belangrijkste doelstelling. Gemiddeld in de Europese Unie geldt dit voor 27%.

De tweede doelstelling volgt op grote afstand *'de handhaving van vrede en stabiliteit'* met 15% gevolgd door *'het verbeteren van de levensstandaard van alle EU-burgers'* die door 12% van de Nederlanders wordt genoemd als de belangrijkste doelstelling. Als we dit vergelijken met de top drie die de Nederlandse bevolking kiest als wordt gevraagd welke doelstelling het belangrijkste zou moeten is er weinig verschil zichtbaar. Enkel neemt dan *'het verbeteren van de levensstandaard van alle EU-burgers'* met 22% de tweede plaats in en schuift *'de handhaving van vrede en stabiliteit'* met 20% naar de derde plaats.

Nederlanders wederom positief over de toekomst van de Europese Unie

Net als vorig jaar is een meerderheid van de Nederlanders (61%) optimistisch over de toekomst van de Europese Unie, dit ligt een stuk hoger dan het gemiddelde van de Europese burgers (51%). De Europese Unie heeft verschillende doelstellingen opgesteld die in 2020 behaald moeten zijn. Over het algemeen zijn de Nederlanders van mening dat de doelstellingen ongeveer goed zijn geformuleerd.

De meerderheid van de Nederlanders vindt de volgende doelstellingen precies goed:

- *'de energie-efficiëntie in de EU moet met 20% zijn gestegen in 2020'*
- *'driekwart van de mannen en vrouwen tussen de 20 en de 64 jaar zou een baan moeten hebben'*
- *'het percentage duurzame energie in de EU moet met de 20% zijn gestegen in 2020'*
- *'het percentage fondsen dat in onderzoek en ontwikkeling wordt geïnvesteerd zou 3% van de rijkdom die ieder jaar in de EU wordt geproduceerd moeten bedragen'*.

Maar er is één doelstelling die door de Nederlanders te ambitieus wordt gezien, namelijk: *'ten minste 40% van de mensen tussen de 30 en 34 jaar zou een diploma van een hogeschool of universiteit moeten hebben'*. Maar liefst 68% vindt deze doelstelling te ambitieus. Dit leeft enkel in Nederland en andere noordelijke landen, het gemiddelde van Europa ligt namelijk op 38%. Opvallend is ook dat er meer Nederlanders aangeven dat de volgende doelstelling te bescheiden is dan te ambitieus (32% versus 19%): *'het percentage jongeren dat de school zonder diploma verlaat, moet afnemen tot 10%'*. Dit is vergelijkbaar met het gemiddelde van EU-28.

De Nederlandse bevolking geeft dan ook met een meerderheid aan (61%) dat de Europese Unie in de juiste richting gaat om uit de crisis te komen en de nieuwe mondiale uitdagingen aan te kunnen. De gemiddelde Europeaan staat hier een stuk sceptischer tegenover (43%).

2 Europa en de crisis

Al een aantal jaar heeft Europa en dus ook Nederland met de financiële crisis te maken. Om in beeld te brengen hoe de Nederlandse bevolking over de crisis denkt zijn er verschillende vragen over crisismaatregelen voorgelegd. Ook wordt er gevraagd of de crisis al een hoogtepunt heeft bereikt.

2.1 Strijd tegen de crisis

Wat betreft de crisis zijn Nederlanders een stuk positiever dan het Europese gemiddelde. Drie op de vijf Nederlanders (60%) geven aan dat de impact van de crisis zijn hoogtepunt al bereikt heeft. De gemiddelde Europeaan is hier een stuk negatiever over, de helft denkt namelijk dat het ergste nog moet komen (50%). In Nederland denkt één derde dat het ergste van de crisis nog moet komen (34%).

De G20 is de meest genoemde partij die volgens de Nederlanders het best in staat is om effectief actie te ondernemen tegen de gevolgen van de economische en financiële crisis (26%). Daarna volgt de Europese Unie (20%) en de Nederlandse overheid (19%). Als we kijken naar de antwoorden van de gemiddelde Europese burger dan ziet deze top drie er wat anders uit. Zo denken zij vaker dat de Europese Unie (22%) en de nationale overheid (22%) hier het effectiefst tegen kunnen optreden. Als derde wordt het IMF genoemd (13%). De G20 die onder het Nederlandse volk de belangrijkste partij wordt bevonden, vinden we terug op een vierde plaats (12%).

Nederland moet hervormen en samenwerken met andere EU-lidstaten

Een ruime meerderheid van de Nederlanders is van mening dat er hervormingen nodig zijn voordat Nederland de toekomst aan kan (87%), ook zouden de EU-lidstaten meer moeten samenwerken bij het nemen van maatregelen tegen de crisis (89%). Deze overtuiging leeft onder bijna de gehele Europese bevolking, maar liefst 90% wil hierin meer samenwerking zien tussen de EU-lidstaten.

Uiteindelijk zal de Europese Unie volgens de meerderheid van de Europese (54%) en Nederlandse bevolking (58%) sterker uit de crisis komen. Daarnaast heeft de Europese Unie voldoende macht en middelen om de economische belangen van Europa in de wereldeconomie te verdedigen (NL 52%, EU-28 61%). Maar de crisis heeft de Nederlanders niet dichterbij de andere Europese burgers gebracht. Slechts 28% geeft aan dat de crisis ervoor heeft gezorgd dat men zich meer verbonden voelt met de burgers in andere Europese landen. Het gemiddelde van de Europese burger ligt met 41% een stuk hoger.

2.2 Maatregelen in Europa

Er zijn verschillende maatregelen voorgelegd aan de respondenten die bedoeld zijn om de huidige financiële en economische crisis te bestrijden. Een meerderheid van alle Nederlanders vinden deze maatregelen stuk voor stuk in een bepaalde mate doeltreffend. De meest doeltreffende maatregelen in de ogen van de Nederlanders zijn: *'een sterkere coördinatie van het economisch beleid tussen alle EU-lidstaten (85%)'*, *'centraal toezicht op het banksysteem op EU-niveau (84%)'* en *'een sterkere coördinatie van economisch en financieel beleid tussen de landen van de eurozone' (85%)*. De top drie van de gemiddelde Europeaan ziet er hetzelfde uit, enkel geven de Nederlanders iets vaker aan dat een bepaalde maatregel doeltreffend is. De maatregel: *'een belangrijkere rol voor de EU in de regelgeving van financiële diensten'* (NL 67%, EU-28 70%) neemt de vierde plaats in.

De drie doelstellingen die op de minste steun kunnen rekenen van de Nederlanders zijn:

- *'het benoemen van een minister van financiën voor de EU (60%)'*
- *'vooraf goedkeuring van de EU als het gaat om overheidsbudgetten van EU-lidstaten (56%)'*
- *'boetes voor overheden van EU-lidstaten die te veel geld besteden of lenen (56%)'*

Maar nog steeds is meer dan de helft van de Nederlanders voor deze maatregelen. Ook dit komt weer overeen met de mening van de gemiddelde Europeaan.

Er zijn verschillende manieren om de mondiale financiële markten te hervormen. Zo zijn er ook een aantal maatregelen voorgelegd aan de respondenten. De Nederlanders zijn het meest te spreken over de volgende maatregelen. Ook de grote meerderheid van de gemiddelde Europeaan geeft bij deze maatregelen aan er in een bepaalde mate voor te zijn.

- *'strengere regels voor belastingontduiking en belastingparadijzen (NL 95%, EU-28 89%)'*
- *'strengere regels voor kredietbeoordelingsbureaus (NL 87%, EU-28 78%)'*
- *'de regulering van salarissen in de financiële sector (NL 83%, EU-28 80%)'*
- *'een belastingmaatregel introduceren waardoor er belasting wordt geheven over de winst die banken maken (NL 76%, EU-28 81%)'*

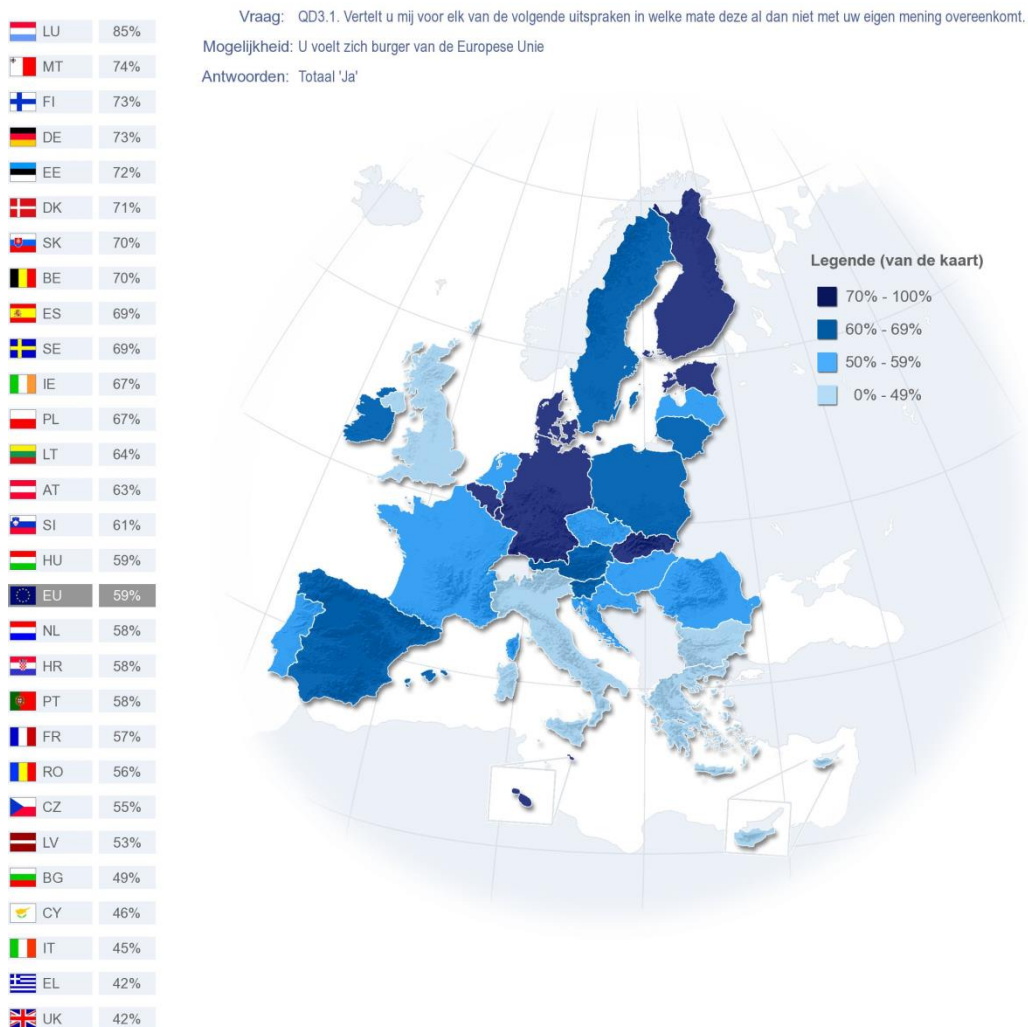
Maar er zijn ook twee maatregelen die met name onder de Nederlandse bevolking op weinig steun kan rekenen. Dit gaat ten eerste over *de introductie van een belasting op financiële transacties (37%)'*. De gemiddelde Europeaan steunt deze maatregel wel (62%). En ten tweede kan zowel onder de Nederlandse als onder de gehele Europese bevolking de volgende maatregel niet op de steun rekenen van een meerderheid: *'de invoering van euro-obligaties (Eurobonds)'*. Slechts 37% van de Nederlanders is voor deze maatregel en 44% van de Europeanen.

3 De burger in Europa

Om in kaart te brengen hoe de Europese burgers en de inwoners van Nederland zich verhouden tot de Europese Unie, zijn er verschillende vragen aan hen voorgelegd. Zo wordt er gevraagd in hoeverre men zich een 'Europees burger' voelt. Ook komt de kennis ten aanzien van de rechten van Europese burgers aan bod.

3.1 Europees burgerschap

Meer dan de helft van de Nederlanders en de Europeanen geven aan zich een burger van de Europese Unie te voelen (NL 58%, EU-28 59%). Nederlanders zijn naar hun eigen zeggen beter op de hoogte van de rechten die men heeft als Europees burger (NL 51%, EU-28 43%). Beide zijn vergelijkbaar met de resultaten van vorig jaar. De interesse in de rechten die een Europese burger heeft zit zowel bij de Nederlanders als bij de andere Europeanen goed. Meer dan de helft geeft aan hier meer over te willen weten (63%). Dit is vergelijkbaar met de meting die in maart 2013 heeft plaatsgevonden.

Nederlanders het meest geïnteresseerd in het ontvangen van medische hulp in een ander EU-land

De respondenten die hebben aangegeven meer te willen weten over de rechten die een Europees burger heeft, hebben we gevraagd over welke rechten men meer wenst te weten. De Nederlanders hebben een duidelijke voorkeur voor 'medische hulp krijgen in een ander EU-land (41%)'. Op afstand volgen 'werken in een ander EU-land (30%)' en 'wonen in een ander EU-land (29%)'. Deze rechten zijn ook in de top drie terug te vinden van de gemiddelde Europeaan, enkel in andere samenstelling: 'werken in een ander EU-land (35%)', 'medische hulp krijgen in een ander EU-land (34%)' en 'wonen in een ander EU-land (32%)'. Daarnaast is ook te zien dat deze terreinen dichter op elkaar zitten qua belangrijkheid onder de gemiddelde Europeaan.

Nederlander voelt zich meer Nederlander dan Europeaan

Bijna alle Nederlanders geven aan zich meer Nederlander te voelen dan Europeaan (92%). Maar dit beeld is ook zichtbaar onder de gemiddelde Europeaan (89%). Voor Nederland is dit vergelijkbaar met de meting van maart 2013.

Er zijn verschillende factoren die het gevoel van gemeenschappelijkheid onder de inwoners van de Europese Unie versterken. Het valt op dat de Nederlanders een ander beeld hebben van de factoren die hiertoe bijdragen dan de gemiddelde Europeaan. Zo vinden de Nederlanders de onderstaande factoren daadwerkelijk belangrijke bindende factoren:

- 'economie (32%)'
- 'de geografische ligging (29%)'
- 'de geschiedenis (25%)'
- 'sport (25%)'

De gemiddelde Europeaan hecht aanzienlijk meer waarde aan 'de cultuur (28%)'. De andere twee belangrijke factoren zijn 'de economie (23%)' en 'de geschiedenis (23%)'.

Vrede, democratie en mensenrechten zijn de belangrijkste waarden in de Europese Unie

Als er wordt gevraagd welke waarden de Europese Unie het best vertegenwoordigt, komen er duidelijk drie verschillende waarden naar voor. Zowel de Nederlanders als de andere Europeanen vinden dat de Europese Unie *vrede* het beste vertegenwoordigt (NL 42%, EU-28 37%). Ook wat betreft de andere twee waarden zijn de Europeanen en Nederlanders vrij eensgezind. Zo staan *democratie* (NL 38%, EU-28 30%) en *mensenrechten* (NL 36%, EU-28 34%) in de top drie van zowel de Nederlanders als de Europeanen. Bij deze vraag diende men te kiezen uit een van te voren vastgestelde lijst van waarden.

3.2 Voordelen van de Europese Unie

Als er wordt gevraagd aan de respondenten wat men het meest positieve resultaat vindt van de Europese Unie komen er duidelijk twee voordelen naar voor. Dit betreft 'het vrije verkeer van mensen, goederen en diensten binnen de EU' (63%) en 'de vrede tussen de lidstaten van de EU' (58%). Deze twee voordelen komen ook duidelijk naar voor onder de andere Europese burgers (vrije verkeer 57% en vrede 53%).

Nederlanders maken meer gebruik van hun rechten als Europees burger dan gemiddeld

Zoals eerder te lezen was, zijn de Nederlanders redelijk geïnteresseerd in hun rechten als Europees burger. Maar in hoeverre hebben zij gebruik gemaakt van hun rechten de afgelopen twaalf maanden? Nederlanders hebben duidelijk meer gereisd naar een ander EU-land dan gemiddeld (78% versus 40%). Het is daarom ook niet opvallend dat veel Nederlanders contact hebben gehad met mensen uit een ander EU land (NL 83%, EU-28 48%).

Het is ook zichtbaar dat de Nederlanders zich meer internationaal oriënteren. Zo geeft meer dan de helft (54%) aan de afgelopen twaalf maanden een boek, krant of tijdschrift te hebben gelezen in een taal ander dan hun moedertaal, het Europees gemiddelde ligt op 24%. Dit zelfde beeld is terug te zien als we naar het percentage kijken van personen die wel eens een tv-programma hebben gekeken in een andere taal dan hun moedertaal (NL 83%, EU-28 35%). Wat betreft het kopen van een product of dienst uit een ander EU-land via internet is het verschil tussen Nederlanders en andere Europeanen een stuk kleiner (NL 22%, EU-28 34%). Deze cijfers zijn vergelijkbaar met de meting van maart 2013.

Nederlanders profiteren vooral van minder controle aan de grenzen bij het reizen

De Europese Unie heeft de laatste jaren flink wat zaken gerealiseerd waar alle Europese burgers voordeel van kunnen ondervinden. Nederlanders hebben meer dan andere Europeanen voordeel gehad bij:

- *'geen of minder controle aan de grens bij het reizen in het buitenland'* (NL 69%, EU-28 40%).
- *'goedkopere gesprekken bij het gebruiken van een mobiele telefoon in een ander EU-land'* (NL 39%, EU-28 26%).

Maar er zijn ook zeker zaken waarvan andere Europeanen gemiddeld meer van profiteren dan Nederlanders. Dit beeld is terug te zien in de volgende zaken: *'werken in een ander EU-land'* (NL 7%, EU-28 11%), *'wonen in een ander EU-land'* (NL 5%, EU-28 11%) en *'studeren in een ander EU-land'* (NL 4%, EU-28 8%).

3.3 Europees burgerinitiatief

Het Europees burgerinitiatief (EBI) is op 1 april 2012 van start gegaan. Dit initiatief moet de democratie binnen de Europese Unie versterken. Door middel van het EBI is het de bedoeling dat burgers, organisaties of bedrijven gemakkelijk een onderwerp op de Europese agenda zetten. Zo kunnen zij de Europese Commissie rechtstreeks verzoeken om nieuwe wetgeving voor te stellen. Hieraan zijn een aantal regels verbonden, zoals een minimumleeftijd en een minimum aantal handtekeningen van burgers verspreid over meerdere Europese lidstaten.

Net als in de vorige meting geeft ongeveer een kwart van de Nederlanders aan hier misschien gebruik van te gaan maken (24%), dit ligt ongeveer gelijk aan het gemiddelde van Europa (21%).

Prioriteit meer verspreid dan in 2012

Aan alle respondenten, ongeacht of men van plan is om gebruik te maken van het Europees burgerinitiatief, is gevraagd op wel gebied men gebruik zou maken van dit initiatief. Bij deze vraag was het mogelijk om vijf gebieden aan te geven. In de meting van maart 2012 was er een duidelijke voorkeur voor *werkgelegenheid* (41%). Deze duidelijke voorkeur is nu niet meer aanwezig en het is nu wat meer verspreid over verschillende terreinen. Maar werkgelegenheid staat nog steeds bovenaan het lijstje van de Nederlanders en de Europeanen (NL 34%, EU-28 37%).

De andere terreinen waarbij Nederlanders een Europees burgerinitiatief het meest zouden overwegen zijn: *onderwijs* (32%), *fundamentele rechten van burgers van de EU* (32%) en *het milieu* (30%). Dit ligt redelijk in lijn met de gemiddelde Europeaan, al staat de werkgelegenheid daar nog wat sterker op de eerste plaats (37%).

4 Media en Europa

Om een goed beeld te krijgen van de mate waarin Nederlanders bekend zijn met de verschillende Europese instanties zijn er een aantal vragen gesteld over de kennis van verschillende Europese instanties. Maar ook wel nieuws/ informatiebronnen de burgers gebruiken. Zo is er gevraagd in hoeverre men denkt op de hoogte te zijn over Europese aangelegenheden. Maar ook wordt er gevraagd welke media men gebruikt om informatie over Europa te vergaren. Tot slot worden de verschillende media beoordeeld op de hoeveelheid verslaggeving en hoe het nieuws gebracht wordt. Bij deze vraag komen er verschillende media aan bod zoals televisie, radio, pers en internetwebsites.

4.1 Kennis over Europa

Als er wordt gevraagd of men wel eens heeft gehoord van *het Europees Parlement, Europese Commissie of de Europese Centrale Bank* hebben de meeste Nederlanders gehoord van het Europees Parlement. Maar liefst 96% van de Nederlanders hebben wel eens gehoord van het Europees Parlement. Ook de Europese Centrale Bank (91%) en de Europese Commissie (87%) zijn onder de meerderheid van de Nederlanders bekend. Als we dit vergelijken met het gemiddelde van de andere Europese Lidstaten is te zien dat Nederlanders meer bekend zijn met deze instellingen. Maar alsnog heeft de overgrote meerderheid van de Europeanen wel eens iets gehoord over het Europees Parlement (89%), de Europese Commissie (82%) en de Europese Centrale Bank (82%).

Nederlanders denken vaker dan gemiddeld dat de leden van het Europees Parlement niet direct worden gekozen door de burgers

Nederlanders zijn minder goed op de hoogte als het gaat om de directe verkiezing van leden van het Europees Parlement. Slechts 44% denkt dat de leden van het Europees Parlement direct gekozen worden door het volk. De gemiddelde Europeanen is hier wat beter van op de hoogte (54%). Beide aantallen zijn vergelijkbaar met de meting die in maart 2013 heeft plaatsgevonden.

Sinds 1 juli 2013 bestaat de Europese Unie uit 28 lidstaten in plaats van 27 lidstaten. Kroatië is tot nu toe het laatste land dat is toegetreden tot de Europese Unie. De gemiddelde Europese burger weet nu iets minder vaak dat de Europese Unie uit 28 lidstaten bestaat (62%) dan men in maart 2013 wist dat de Europese Unie uit 27 lidstaten bestond (69%). Deze toetreding heeft geen invloed gehad op de kennis van de gemiddelde Nederlander. Nog steeds weet 60% uit hoeveel lidstaten de Europese Unie bestaat, dat is exact hetzelfde als in maart 2013.

Nederlanders (84%) weten vaker dan de Europeanen (71%) dat Zwitserland geen lid is van de Europese Unie. Beide cijfers zijn identiek aan de vorige meting.

Wederom meer vertrouwen in eigen kennis dan in kennis van een ander

Om te kijken of Nederlanders door de jaren heen meer kennis hebben verkregen, vroegen we in welke mate men denkt dat de gemiddelde medeburger op de hoogte is van Europese aangelegenheden. In vergelijking met de meting van maart 2013 zijn Nederlanders vaker van mening dat de Nederlandse bevolking *tamelijk goed of zeer goed* op de hoogte is van Europese aangelegenheden (16% versus 23%).

Maar als er aan de Nederlanders wordt gevraagd in hoeverre zij zelf op de hoogte zijn van Europese aangelegenheden, is men positiever over deze kennis. Eén derde (35%) van de Nederlanders is van mening dat men tamelijk of zeer goed op de hoogte is. Dit is een daling ten opzichte van maart 2013 (41%). Deze trend is ook zichtbaar voor het EU-28 gemiddelde, maar het verschil is minder groot.

4.2 Informatiebronnen over de Europese Unie

Er zijn verschillende bronnen waar de Nederlandse en Europese burgers informatie kunnen verkrijgen als het gaat om zowel nationale als Europese politieke aangelegenheden.

Televisie is wederom de meest gebruikte informatiebron

De Nederlanders ontvangen hun nieuws over Europese politieke aangelegenheden het meest via de televisie (80%). Dit is vergelijkbaar met de meting van maart 2013. Ook in de andere Europese lidstaten is de televisie de belangrijkste nieuwsbron (75%). De daaropvolgende media onder de Nederlandse bevolking zijn de geschreven pers (45%) en het internet (42%). Vooral het internet wordt meer door Nederlanders gebruikt als nieuwsbron dan door de gemiddelde Europeaan (29%).

Als het gaat om de informatie over de Europese Unie en haar beleid en instellingen gebruiken Nederlanders het vaakst het internet als informatiebron (59%), gevolgd door de televisie (43%) en de dagbladen (36%). Gemiddeld gezien in Europa wordt er meer gebruikt gemaakt van de televisie (56%) en minder van het internet (40%) als informatiebron. Hier dient wel bij vermeld te worden dat de respondenten dienden te kiezen uit een vaststaande selectie van media.

4.3 Berichtgeving over de Europese Unie

In het onderzoek is gevraagd naar de beleving van de respondenten over de hoeveelheid informatie die de verschillende media verspreiden over de Europese Unie.

Meer dan de helft van de Nederlanders (57%) is van mening dat de berichtgeving over de Europese Unie in de geschreven pers voldoende is. Dit geldt ook voor bijna de helft van de Nederlanders wat betreft de televisie en websites (43%). Op de radio wordt volgens slechts 37% van de Nederlanders voldoende informatie gegeven over de Europese Unie. Ook geeft 44% van de Nederlanders aan dat de informatieverschaffing via de televisie onvoldoende is. Al deze cijfers zijn te vergelijken met de meting van maart 2013. De gemiddelde Europeaan geeft bij verschillende media vaker aan dan Nederlanders dat de berichtgeving over de Europese Unie voldoende is. Dit is het geval bij televisie (53%) en radio (47%).

Objectiviteit en toon van de berichtgeving

Ongeveer de helft van de Nederlanders is van mening dat de Nederlandse televisie (47%), de radio (46%) en de geschreven pers (52%) objectief berichtgeven over de Europese Unie. Bij internetsites ligt dit percentage met 38% een stuk lager. Dit beeld ligt in lijn met het gemiddelde van alle Europese lidstaten. Ook is het vergelijkbaar met de resultaten uit de meting van maart 2013.

Social media wordt niet als een betrouwbare bron gezien voor politiek gerelateerde informatie

De helft van de Nederlanders (49%) geeft aan de berichtgeving over politieke zaken op social media niet te vertrouwen is. Dit percentage is iets hoger dan het gemiddelde van de EU-28 (44%) en is te vergelijken met de meting van maart 2013. Ondanks dat de helft de berichtgeving op social media niet vertrouwd is wel 60% van de Nederlanders van mening dat het een moderne manier is om op de hoogte te blijven van politieke zaken. Dit is vergelijkbaar met de vorige meting en ligt hoger dan het Europese gemiddelde (52%). Social media is volgens de helft (51%) van de Nederlanders wel een goed platform om je zegje te doen over politieke zaken. Daarnaast kan social media de interesse van mensen wekken voor politieke zaken (69%) volgens de Nederlandse bevolking.

5 Conclusie

De gemiddelde Nederlanders voelt zich minder verbonden met de Europese Unie dan de gemiddelde Europese burger. De Nederlanders voelen zich wel ongeveer net zo verbonden met hun stad of dorp en land als de gemiddelde Europese burger.

Momenteel zijn de Nederlanders negatiever ingesteld over de huidige koers van de Europese Unie als we dit met de richting van Nederland zelf vergelijken. Wij als land gaan namelijk wel de goede kant op volgens de burgers.

Meer dan de helft (61%) van de Nederlanders zijn echter wel optimistisch over de toekomst van de EU. Daarnaast zijn veel doelstellingen voor 2020 volgens de Nederlanders precies goed geformuleerd. De wijze waarop de democratie werkt in Europa wekt bij de Nederlanders een negatiever beeld op dan de democratie in eigen land. Dit kan te maken hebben met het gegeven dat Nederlanders minder vaak op de hoogte zijn dat de burgers wel direct inspraak hebben wat het Europees Parlement betreft.

De economie van de Europese Unie gaat volgens één derde van de Nederlanders verbeteren. Wat dat betreft zijn de Nederlanders een stuk positiever dan de gemiddelde Europese burger (21%). Dit is ook terug te zien als het over de crisis gaat. Drie op de vijf Nederlanders denken dat de impact van de crisis zijn hoogtepunt al heeft bereikt. De gemiddelde Europeaan gelooft hier wat minder in, zelfs de helft denkt dat het ergste nog moet komen.

Er dienen wel maatregelen getroffen te worden om ervoor te zorgen dat Europa uit de financiële crisis komt. Zo zijn de Nederlanders van mening dat voornamelijk een sterkere coördinatie van het financieel-economische beleid tussen alle EU-lidstaten hiertoe kan bijdragen. Ook andere maatregelen kunnen rekenen op steun.

Nederlanders zijn een stuk positiever over de huidige situatie in eigen land wat betreft werksituatie en persoonlijke financiële situatie in vergelijking met het EU-28 gemiddelde. Enkel over de werkgelegenheid zijn de Nederlanders wat minder positief. De Nederlanders zijn wat betreft de komende twaalf maanden nog best sceptisch als het gaat om de eigen werksituatie.

Meer dan de helft van de Nederlanders voelt zich een burger van de Europese Unie, maar als men moeten kiezen tussen Europeaan en Nederlander kiest de overgrote meerderheid voor Nederlander.

De Nederlandse bevolking geeft aan meer kennis in huis te hebben als het gaat om Europese politieke aangelegenheden dan de gemiddelde medeburger. De media die bericht over Europese aangelegenheden doen dit vaak objectief volgens de Nederlanders. Daarnaast zijn ze ook nog redelijk sceptisch over de rol van social media. Het is een goed platform om je mening te geven over politieke zaken en het kan de interesse van mensen wekken voor politieke zaken. Maar voor betrouwbare informatie verkiezen zij nog steeds traditionele media als tv en internet.